

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.658/2010/7.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év december hó 14. napján tartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntető ügyben a II. rendű terhelt védője, valamint a IV. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Fővárosi Bíróság 9.B.1044/2005/357. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.195/2009/56. számú ítéletét a **II. rendű**, valamint a **IV. rendű terheltre** vonatkozó részében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványok előterjesztői, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság a 2009. május 25. napján kelt 9.B.1044/2005/357. számú ítéletében a II. r. és a IV. r. terheltet bűnösnek mondta ki mint társtettes 77 rb., a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntetében, 345 rb., az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntetében, valamint 101 rb., a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntetében. Ezért a II. r. terheltet négy év hat hónapi fogházbüntetésre és hat évi közügyektől eltiltásra, a IV. r. terheltet három évi börtönbüntetésre és öt évi közügyektől eltiltásra ítélte.

Az első fokú ítéletben - e terhelteket érintően - megállapított tényállás lényege a következő:

I-III.

a III. r., az V. r. és a VI. r. terheltek - ismeretlen társaikkal együtt - elhatározták: egy szövetkezetet hoznak létre, és azt a látszatot keltve, hogy jelentős ingatlanbefektetéseket foganatosítanak és az abba befektetőknek a banki kamatot lényegesen meghaladó mértékű - évi 15-25 %-os - hozamot biztosítanak, jelentős mértékű jogtalan haszonra tesznek szert. A szövetkezet alapításában közreműködött a II. r. és a IV. r. terhelt is.

A szövetkezet megalakítására 2003. január 8. napján került sor a terveknek megfelelően, és azt V. néven a Csongrád Megyei Bíróság mint cégbíróság a cégnyilvántartásba 2003. január 30. napján sz. székhellyel be is jegyezte. Az alapításhoz szükséges tőkét, 130 millió forintot túlnyomó részt a terheltek ismeretlenül maradt társai biztosították, annak befizetése 2003 januárjában és februárjában - három részletben - a szövetkezetnek a R. Rt. által vezetett számlájára meg is történt.

A tőkét biztosító ismeretlen személyek a III. r., az V. és a VI. r. terheltekkel együtt elhatározták, hogy a pénzgyűjtés érdekében országos hálózatot hoznak létre. Ennek érdekében a szövetkezet közgyűlése 2005. január 30-án úgy határozott, hogy az ország különböző városaiban összesen tíz irodát nyitnak, és három ingatlant vásárolnak, amelyek összevonásával 3933 négyzetméteres telekre tesznek szert. A határozat szerint az így megszerzett telken egy 2,5 milliárd forintos költségvetésű panorámás luxushotelt építenek, amelynek fedezetére 2,5 milliárd forint értékben célrészjegyeket bocsátanak ki, három évi futamidőre, és arra maximum évi nettó 25 %-os kamatot biztosítva.

A tíz iroda bérleti szerződését ennek megfelelően megkötötték, majd az V. r. és a VI. r. terheltek meg is kezdték az alkalmazottak toborzását és felvételét.

Emellett az I. r. terhelt megvásárolta az 1983 négyzetméteres telket. A telek azonban az irányadó építési szabályzat szerint legfeljebb 10 százalékban volt beépíthető, legfeljebb 6,5 méter magasságban. Emellett egy nyomsávban volt megközelíthető, a közművekkel ellátottsága sem volt kielégítő, így a közgyűlési határozat szerinti beruházásra nem volt alkalmas. A határozatban szereplő másik két telek megvásárlása érdekében pedig semmilyen intézkedés nem történt. Mindezek ellenére a III. r. terhelt a II. r. terhelt közreműködésével megrendelt egy látványtervet, amelyet a közgyűlési határozatban foglaltaknak megfelelően készített el a Kft.

E látványterv alapján 2003. februárjában az I. r., a II. r., a IV. r., az V. r. és a VI. r. terheltek a felvett irodai alkalmazottaknak tájékoztatót tartottak azzal a céllal, hogy azok e terveknek megfelelő felvilágosítást adjanak majd a beruházásról a befektetni szándékozókna.

2003. március 8. napján a II. r. és a IV. r. terhelt a szövetkezet igazgatósági tagja lett az abból kilépők helyett. A II. r. terhelt a gazdasági ügyeket intézte. A IV.r. terhelte pedig a pénztárral kapcsolatos feladatok hárultak.

2003 márciusától a terheltek erős reklámkampányba fogtak. A nevezett épület látványtervéről színes prospektusokat jelentettek meg, és azt a látszatot keltve, hogy a beruházás magas hozam mellett rövid idő alatt megtérül, a pénzüket befektetni szándékozókba tévedésbe ejtették. A létrehozott irodákban ennek eredményeként befizetett összegeket naponta a központi irodába szállították, ahonnan azt a II. r. és a IV. r. terheltek az ismeretlenül maradt társaikhoz juttatták.

Emellett 2003. június 4-én a szövetkezet nevében - a II. r. terhelt által folytatott előzetes tárgyalások alapján - az I. r. terhelt megvásárolta az 5096 négyzetméteres ingatlant is 135 millió forintért, az ingatlanra engedélyezett negyven lakás megépítésére vonatkozó tervdokumentációval együtt. Az adásvételi szerződésben vállalta a szövetkezet nevében azt is, hogy az ingatlant négy éven belül beépítik. A vételár első két részletének - összesen 90 millió forintnak - a kifizetése 2003. július 10. napjáig megtörtént, a harmadik részlet megfizetése pedig a szerződés szerint 2003. augusztus 31. napjáig lett volna esedékes. Az eladó a tulajdonjogát a vételár teljes kifizetéséig fenntartotta, és a szerződésben kikötötte azt is, hogy a kivitelezés sem történhet meg ezen időpontig.

A szövetkezet 2003 augusztusában megkezdte a terv szerinti lakások értékesítését azzal, hogy azokat 2004. augusztus 31. napjáig birtokba is adja. A vételár harmadik részletének kifizetése azonban nem történt meg, így az ingatlanon a tulajdonjogot a szövetkezet ezt követően sem szerezte meg.

Az ugyancsak a II. r. terhelt által folytatott tárgyalások alapján 2003. június 25-én a szövetkezet megvásárolt 70 millió forint vételárért egy társasházat. Az ebben lévő lakásokat a szövetkezet üdülési lehetőségként kínálta a befektetőknek.

2003. augusztus 6-án a szövetkezet az elsőként megvásárolt ingatlant értékesítette, 45 napos visszavásárlási jogot fenntartva. Miután a vételárból 55 millió forintot a vevő kifizetett, 2003. augusztus 21-én a szövetkezet lemondott a visszavásárlási jogáról, az ingatlan végleges vételárát 80 millió forintban határozva meg. A vételárból így fennmaradó 25 millió forintot az I. r. terhelt 2003. augusztus 28-án a vevőtől átvette, a pénz további sorsa azonban nem volt kideríthető.

A befektetők 2003. márciustól 2003. júliusig a szövetkezet irodáiban a magas hozam reményében 1,7 milliárd forintot fizettek be. Többségük a futamidő lejártával csak a kamatot vette fel, és a befektetett tőkét újabb futamidőre lekötötte. Így a bevétel lényegesen meghaladta a kiadásokat, és fedezte a kamatok és a visszaigényelt tőke kifizetését.

Miután a II. r. terhelt az egyik napilapnak azt nyilatkozta, hogy a már megvásárolt ingatlan melletti telek is napokon belül a szövetkezet tulajdonába kerül, több újságcikk is foglalkozott a szövetkezettel.

2003. augusztusában a befektetők megrohamozták az irodákat azért, hogy befektetéseiket kivegyék. Bár ekkor a bankszámlán 60.964.751 forintnak, a házipénztárban 773.369.154 forintnak kellett volna lennie, a szövetkezet az igények túlnyomó részét nem tudta kielégíteni; a befektetések zöme már nem állt rendelkezésre.

A II. r. és a IV. r. terheltek tisztában voltak azzal, hogy a szövetkezet csupán pénzgyűjtésre alakult és a befektetési projektek nem is valósíthatóak meg. Cselekményeikkel így társaikkal együtt - az ítéleti tényállásban részletezettek szerint - 523 sértettnek összesen 837.337.725 forint kárt okoztak.

Az első fokú ítéletet az ellene bejelentett fellebbezések folytán a Fővárosi Ítéltábla felülbírált, és a 2010. április 15. napján kelt 1.Bf.195/2009/56. számú ítéletével a II. r. és a IV. r. terhelt tekintetében az alábbiak szerint megváltoztatta:

- A terheltek cselekményeit összesen 522 rb., társtettesként elkövetett, a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző csalás büntettként értékelte, amelyből a (2) bekezdés a) és c) pontjára figyelemmel 76 rb. a Btk. 318. § (4) bekezdésének b)

pontja szerint, 346 rb. az (5) bekezdés b) pontja szerint, míg 100 rb. a (6) bekezdés b) pontja szerint minősül, és amelyből 107 rb. folytatólagosan elkövetett.

- A közügyektől eltiltás tartamát a II. r. terhelttel szemben öt évre, a IV. r. terhelttel szemben három évre enyhítette;
- akként rendelkezett, hogy a IV. r. terhelt a szabadságvesztés-büntetés fele részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

Egyebekben az első fokú ítéletnek e két terheltet érintő rendelkezéseit helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az első fokú ítéleti tényállást kiegészítette, illetve helyesbítette; a felülvizsgálattal érintett terheltek kapcsán ennek lényege a következő:

- a II. r. és a IV. r. terhelt nem a szövetkezet alapításában, hanem tevékenységének beindításában működött közre.
- 2003. augusztus 12. napján a II. r. és a IV. r. terhelt a szövetkezetben viselt tisztségéről lemondott.
- A terheltek társaikkal összesen helyesen 835.937.725 forint kárt okoztak a sértetteknek.

..--..--..

A jogerős határozatok ellen a II. r. terhelt védője, valamint a IV. r. terhelt védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be; annak jogalapját a II. r. terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjában, a IV. r. terhelt védője a 416. § (1) bekezdés b) pontjában jelölte meg.

A II. r. terhelt védője szerint az első fokú bíróság a távollévő terhelttel szembeni külön eljárási szabályokat nem a Be. XXV. Fejezetében írt rendelkezéseknek megfelelően alkalmazta, miután az ismeretlen helyen tartózkodó I. és III. r. terhelttel szemben – ugyan törvényesen – 2009. február 25-én elfogatóparancsot bocsátott ki, azonban a Be. 529. § (2) bekezdésében írtak ellenére az ügyész nyilatkozatát nem az annak kibocsátását követő hatvan nap elteltével, hanem hamarabb szerezte be. Így 2009. április 22-én a Be. 373. § (1) bekezdés II/d. pontjában írt eljárási szabálysértéssel tartott tárgyalást az I. és III. r. terhelt távollétében.

Emellett indítványában arra hivatkozott, hogy védelem védelmét olyan védő látta el a 2008. június 2-án tartott tárgyaláson, aki a korábban, majd az ezt követően tartott tárgyaláson az I. és VI. r. terheltet is védte. Miután pedig a terheltek között álláspontja szerint érdekellentét volt, a tárgyalás megtartására ekkor is

feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéssel került sor.

Ezen túl az indítvány szerint az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették a védence terhére megállapított bűncselekményeket; azokkal a terhelt nem csalást, hanem gazdasági bűncselekményt - a Btk. 298/B. §-ába ütköző saját tőke csorbítását - valósított meg, és ugyan a Btk. utóbbi rendelkezése csak az elkövetés után lépett hatályba, azt a Btk. 2. §-ára figyelemmel a bíróságnak alkalmaznia kellett volna. Miután az e bűncselekmény miatt kiszabható büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, a védencével szemben a téves minősítés miatt kiszabott főbüntetés törvénysértő.

Mindezekre figyelemmel elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és utasítsa az első fokon eljáró bíróságot új eljárásra; másodlagosan pedig a határozatok megváltoztatására, a bűncselekményeknek a Btk. 298/B. § szerinti, saját tőke csorbítása büntettekénti átminősítésére és a szabadságvesztés enyhítésére tett indítványt.

Utóbb felülvizsgálati indítványát kiegészítette; abban továbbra is a minősítést támadta, és arra hivatkozott, hogy a védence terhére megállapított bűncselekmények csaláskénti minősítése azért is törvénysértő, mert hiányzik a csalás bűncselekményének egyik törvényi tényállási eleme: a tévedésbe ejtés. A korábban már kifejtett indokokat részben megismételve arra is utalt, hogy a saját tőke csorbítása a csaláshoz képest speciális bűncselekmény, ezért védence cselekményei kizárólag a gazdasági bűncselekmény megállapítására alkalmasak.

A IV. r. terhelt védője ugyan nem hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati okra, indítványában azonban a 2009. április 22. napján megtartott tárgyalás kapcsán a védőtársa által kifejtettekkel egyezően sérelmezte, hogy az első fokon eljáró bíróság a Be. 373. § (1) bekezdés II/d. pontjában írt eljárási szabálysértéssel tartott az I. és II. r. terhelt távollétében tárgyalást.

Az indítvány szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályt sértett az első fokú bíróság azzal is, hogy a sértettek nagy számára tekintettel mellőzte meghallgatásukat, és felolvasás útján tette a bizonyítás anyagává korábbi vallomásukat. Ez megítélése szerint a közvetlenség és szóbeliség elvének jelentős

fokú sérelmét és a Be. 75. §-ban írt kötelezettség elmulasztását is eredményezte.

Hivatkozott arra is, hogy védence védelmét a 2008. június 2. napján megtartott tárgyaláson ugyanaz a védő látta el, aki az I. és VI. r. terheltet is védte, holott a terheltek közötti érdekellentét nyilvánvaló volt.

Sérelmezte a IV. r. terhelt terhére megállapított bűncselekmények minősítését is; védőtársával egyezően álláspontja szerint e cselekményekkel védence nem a család büntetőjogi tényállását, hanem a saját tőke csorbításának tényállását valósította meg; ugyancsak indokoltnak tartotta ennek kapcsán a Btk. 2. §-ának alkalmazását.

Indítványa a megtámadott határozatok megváltoztatására és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalára irányult.

A Legfőbb Ügyészség az indítványokat részben kizártnak, részben alaptalannak találta.

Álláspontja szerint a II., illetve IV. r. terhelt érdekében előterjesztett felülvizsgálati indítványok nem alapozzák meg annak vizsgálatát, hogy más terheltek kapcsán történt-e eljárási szabálysértés vagy sem; így e körben a felülvizsgálat kizárt.

Emellett utalt arra, hogy e terheltek védelmét nem ugyanaz a védő látta el az indítványok szerinti tárgyaláson, aki az I. és a VI. r. terheltet védte, ezen túl álláspontja szerint a terheltek között nem is állt fenn érdekellentét, miután egymásra terhelő vallomást egyik sem tett; így feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést nem követett el az első fokú bíróság.

A IV. r. terhelt védője által előterjesztett indítvány azon része kapcsán, amely szerint az eljáró bíróságok azzal, hogy a sértett-tanúk korábbi vallomását felolvasással tették a bizonyítás anyagává meghallgatásuk helyett, illetve megsértették a Be. 75. §-ának rendelkezéseit, kifejtette: ezek egyike sem a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt eljárási szabálysértés, így felülvizsgálat alapját nem képezheti.

Megalapozatlannak találta az indítványokat a minősítést támadó részükben is. Álláspontja szerint a cselekmények gazdasági bűncselekményt nem valósíthattak meg, miután a szövetkezet tényleges gazdasági tevékenységet nem végzett, a terheltek célja kizárólag jogtalan haszonszerzés volt a sértettek megtévesztésével.

Ezért a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt (Bf.1997/2010.; Bf.1998/2010.).

A Legfőbb Ügyészség indítványára a II. r. terhelt védője írásban észrevételeket tett. Ebben kifejtette, hogy álláspontja szerint bármely terhelt tekintetében megvalósított abszolút eljárási szabálysértés valamennyi terheltre kihatva ad alapot az ítélet egészének hatályon kívül helyezésére, és a terheltek közötti érdekellentét nem csupán az érdekeik közötti ellentétet, hanem a terheltek vallomásában mutatkozó ellentétet is jelenti. Emellett a korábbi beadványában foglaltakat lényegében megismételve arra hivatkozott, hogy megítélése szerint a törzstőke csorbítása a csaláshoz képest speciális bűncselekmény, így terheltek cselekménye helyesen az utóbbinak minősítendő.

A IV. r. terhelt védője a nyilvános ülésen indítványát kiegészítette azzal, hogy azt a Be. 416. § c) pontjára is alapozta.

.-.-.-.

A Be. 423. § (4) bekezdése szerint a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak az indítványban megjelölt okból vizsgálja felül; ez alól csak a 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt, az indítványokban fel nem hívott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértések jelentenek kivételt.

Ennek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat csak a felülvizsgálati indítványokkal megtámadott részében és az azokban megjelölt okok alapján, valamint a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt, az indítványokban fel nem hívott szabályokra is figyelemmel vizsgálta felül.

A II. r. terhelt védője a felülvizsgálat alapjaként ugyan felhívta a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját is. Eszerint felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására az anyagi jog szabályainak megsértésével került sor; azonban nem hivatkozott egyetlen olyan anyagi jogi szabálysértésre sem, amely a terhelt bűnösségének téves megállapítását eredményezte volna. Így ezzel a Legfelsőbb Bíróság érdemben nem foglalkozott.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, e tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Az irányadó tényállás szerint a terheltek a szövetkezetet, mint gazdasági-jogi formát használták fel arra, hogy az állampolgárok széles körében olyan pénzgyűjtő tevékenységet folytassanak, ami őket, illetőleg az alapításban részt nem vállaló, csak az alapítói vagyont biztosító személyeket jogtalan haszonhoz juttatja. A szövetkezet tehát erre, s nem a céljaként hirdetett projektek létrehozására alakult, s ennek a célnak alárendelten működött. A szövetkezet által megvalósítandó nagyszabású beruházások ígérete - amelyet intenzív reklámhadjáráttal hirdettek a lakosság körében - csupán álcázta a terheltek, illetőleg a mögöttük háttérben maradt, csupán a szövetkezeti induló tőkét biztosító személyek valóságos haszonleső céljait.

Az eljáró bíróságok hibátlan érveléssel mutattak rá arra, hogy a megvalósítandó projektek ígérete a sértettek tévedésbe ejtésének egyik eszköze volt csupán, hiszen a projektek megvalósítása az adott helyen és időben eleve lehetetlen volt. A projektek létesítésére vonatkozó ígéretek pusztán arra szolgáltak, hogy a befektetési szándékot kiváltsák, azaz az elfogadhatóság látszatát kölcsönözzék annak az irreálisan magas hozamnak, aminek "kitermelése" a mögöttük álló projektek megvalósíthatatlansága folytán eleve lehetetlen volt.

Egyértelmű tehát, hogy a csalás törvényi tényállási elemei ezzel maradéktalanul megvalósultak. Miután a befektetők túlnyomó része számára a szövetkezet a felvett jogi kölcsönt nem volt, nem lehetett képes visszafizetni, a kár is minden egyes csalási cselekmény tekintetében bekövetkezett.

Nem mond ellent a csalási szándéknak az sem, hogy a terheltek (illetőleg a szövetkezet) egyes rövid lejáratú kölcsönöket - főként a kezdeti időszakban - visszafizettek. A visszafizetés ugyanis a későbbi pénzbefizetők pénzéből, "tagi kölcsönéből" történt, s az volt a célja, hogy - a bizalmat erősítve - lehetővé tegye mind szélesebb körben az újabb és újabb befektetéseket. A befektetőktől tagi kölcsön címen begyűjtött igen nagy összeg (a projektek megvalósításának akárcsak megkezdése nélkül) ismeretlen helyre került. Erre mutat, hogy a pénzbegyűjtés 2003 augusztusára jóval meghaladta az egymilliárd forintot, s a szövetkezetnek ekkor legalább hétszáz-millió forinttal kellett volna rendelkeznie, a szövetkezeti tényleges vagyon csak néhány ezer forint volt.

A felülvizsgálati indítvánnyal érintett terheltek annak tudatában működtek közre ebben a pénzbegyűjtő tevékenységben, hogy a projektek reálisan nem valósíthatóak meg. Azzal is tisztában voltak, hogy a begyűjtött pénz túlnyomó része gazdaságilag nem indokolható módon, ismeretlen módon "eltűnik". Társtettesi minőségben a felelősségük e csalás bűncselekményeiben megállapítható.

A II. r. terhelt védője tehát a kiegészítő indítványában akkor, amikor arra hivatkozott, hogy a sértettek tévedésbe ejtése nem történt meg, az irányadó tényállást támadta; miután ez okból a felülvizsgálat kizárt, ezzel a Legfelsőbb Bíróság ugyancsak nem foglalkozott érdemben.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okra mindkét indítvány hivatkozott, mégpedig törvénysértő minősítésre hivatkozva, ugyanazon érvek alapján.

Felülvizsgálatnak a b) pont szerint a törvénysértő minősítés miatt akkor van helye, ha az törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte.

Az indítványokban hivatkozott gazdasági bűncselekmény alanya kizárólag gazdasági tevékenység folytatója lehet. Az irányadó ítéleti tényállás szerint azonban a szövetkezet gazdasági tevékenységet egyáltalán nem folytatott, ez az annak működtetésében résztvevőknek nem is állt szándékában. A szövetkezet létrehozására jogtalan haszonszerzés érdekében került sor. Ezzel a céllal mindkét felülvizsgálattal érintett terhelt tisztában volt, és a szervezet működtetésében ennek tudatában működött közre.

A Btk. 298/B. §-ának a vád tárgyává tett bűncselekmények elkövetésekor hatályos rendelkezése szerinti bűncselekményt - az alaptőke vagy törzstőke csorbítását - részvénytársaság, illetve kft. vezető tisztségviselője követhette el, mégpedig az alaptőke vagy a törzstőke jogtalan elvonásával; a 298/B. § elbíráláskor hatályos rendelkezése szerinti bűncselekményt - a saját tőke csorbítását - pedig a társaság saját tőkéjének elvonásával a jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet vezető állású személye követheti el.

E tényállásoknak nem eleme sem a jogtalan haszonszerzési célzat, sem a tévedésbe ejtés, ahogy a kár sem. Azaz a gazdasági bűncselekmény tényállási elemei és a vagyon elleni bűncselekmény tényállási elemei nem fedik egymást, így a gazdasági bűncselekmény nem lehet speciális bűncselekmény a csaláshoz képest.

Ugyanakkor a tényállás tartalmazza a csalás bűncselekményének a Btk. 318. § (1) bekezdésében meghatározott valamennyi tényállási elemét: a jogtalan haszonszerzési célzatot, a tévedésbe ejtést és a kárt mint eredményt.

A két bűncselekmény viszonya a konszumpciónak felel meg.

A csalás megvalósulása /adott esetben/ magában rejti a társaság saját tőkéjének - részbeni vagy egészbeni - jogtalan elvonását. A jogtalan elvonáshoz azonban a jogtalan haszonszerzés célzata, a

sértettek (passzív alanyok) tévedésbe ejtése és tévedésben tartása mint többlet társul. Ez a többlet a cselekmények saját tőke elvonása bűncselekményeként való minősítésével nem kerülne jogi értékelésre. A halmazat látszólagossága tehát azt jelenti, hogy azt a bűncselekményt kell az elkövető(k) terhére megállapítani, amellyel a történeti tényállásban megnyilvánult minden tényállási elem jogi értékelést nyer. Ez a szélesebb tényállás pedig a csalás.

Így az indítványoknak a terheltek terhére megállapított bűncselekmények minősítését támadó része megalapozatlan, a terheltek terhére megállapított bűncselekmények csaláskénti minősítése helytálló.

Nem helytálló a védők azon álláspontja, amely szerint akkor, ha valamely feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértés állapítható meg a bíróság eljárásában, az kihat valamennyi terheltre. Amennyiben az indítványozók azon álláspontja, amely szerint abszolút eljárási szabálysértéssel került sor a két ismeretlen helyen tartózkodó terheltre tekintettel a tárgyalás megtartásának, helytálló is lenne, a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése és az eljárás megismétlése csak az érintett terheltek vonatkozásában lenne indokolt. A felülvizsgálati eljárásban az esetleges eljárási szabálysértések kizárólag arra a terheltre nézve vizsgálhatóak, akire vonatkozóan az indítványt benyújtották.

Emellett eljárási okból a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint kizárólag akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdés I. b) és c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott szabálysértéssel került sor. Az indítványozók által hivatkozott - a Be. XXV. Fejezetében írt, a távollévő terhelttel szembeni eljárásra irányadó - szabályokkal kapcsolatos, az ügyészi indítvány határidő előtti beszerzését sérelmező szabálysértés nem tartozik ezek közé, így felülvizsgálatnak erre tekintettel sincs helye.

Miután ugyancsak nem ebbe a körbe tartózóak, kizárt a felülvizsgálat a IV. r. terhelt védője által hivatkozott, a megítélése szerint a szóbeliség és a közvetlenség elvét, illetve a Be. 75. §-a szerinti rendelkezést sértő esetleges eljárási szabálysértések miatt is.

Ráadásul ezzel az indítványozó a bizonyítékokon keresztül ugyancsak az irányadó tényállást támadja, így erre tekintettel is kizárt az indítvány ezen része kapcsán a felülvizsgálat.

Az indítványoknak a terheltek meghatalmazott védőjének távollétével kapcsolatos kifogásai pedig nem helytállóak.

A 2008. június 2. napján megtartott - az indítványozók által hivatkozott - tárgyalás jegyzőkönyvének tanúsága szerint azon a II. r. és a IV. r. terhelt meghatalmazott védője mindvégig jelen volt. A tárgyalás megkezdésekor dr. S. ügyvéd kirendelés alapján védte a VI. r. terheltet, emellett az I. r. terhelt meghatalmazott védője helyett is eljárta; 13 órától pedig dr. S. kirendeléssel dr. B., a III. r. terhelt védője helyett is eljárta.

Ugyancsak jelen volt a II. r. és a IV. r. terhelt védelmében meghatalmazott védőjük a 2008. június 9-én folytatott tárgyaláson, és védelmüket ezt megelőzően és ezután is minden tárgyaláson ő látta el. Azaz a felülvizsgálattal érintett terheltek védelmét - szemben az indítványokban állítottakkal - az I. és VI. r. terhelt védője sosem látta el.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság azzal, hogy állt-e fenn érdekellentét a terheltek, illetve az I. r., illetve a VI. r. terhelt között, érdemben nem foglalkozott.

Nem észlelt a Legfelsőbb Bíróság a Be. 373.§-a (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II.-IV. pontjának valamelyikében meghatározott egyéb eljárási szabályszegést sem.

Ezért a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2010. december 14.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

írnok

AIné